

ספינת המיעוט כל

התמונה מוכרת מן הספרות הימית, ומסרטים על אוניות טובעות. זוהי תמונה המתארת את מצב האוניה הטרופה, ברגע שלפני האחרון. הרגע בו יודעים כולם כי האוניה תרד למצולות, וכי כל הנישאר בה דן את עצמו למחת. אבל הם מהססים לנטוש אותה. מעכב אותם רגש בוזאבים הוקן, העומד על גשר הפיקוד. ואז באה הנקודה המכרעת, כאשר מישרו צועק: "לנטוש את האוניה!" קריאה זו חזרה ללשונות רבות במקורה הצרפתי *Sauve qui peut*. — כל אחד לעצמו. כך קרה גם השבוע, כאשר ירדה למצור לות הפוליטיקה אונייתם של אנשי-המיעוט במפא"י. האיש שצעק "כל אחד לעצמו!" היה משה דיין. אבל אין ספק, כי לולא עשה זאת הוא, היה נוסע אחר של הספינה הטובעת קופץ ראשון למים וגורף את חבריו לנטוש אותה. על גשר-הפיקוד העוזב המ- שך לעמוד דויד בן-גוריון לבדו, כשהוא נשבע להמשיך את מלחמתו באשכול עד הסוף — וגם הלאה.

תמונת הוקן הנטוש היתה פאתטית, אבל כעבור שעה קלה חדלה להיות מרתקת. כי תשומת-הלב נמשכה אל הדמויות שהיטלטלו על פני הגלים, במאמצים נואשים להציל את חייהם הפוליטיים. השאלה המרתקת הי- תה: האם יגיעו לחוף? ואם כן — לאיזה חוף חותר כל אחד מהם?

דין

הניצול שניראה בטוח יותר מכולם בעת- רחוק במיקצת — אבל הוא נתן להבין כי זמנו אינו דוחק. כי יש לו די סבלנות לכתות. יעדו: להיות יורשו של לוי אשכול כראש- הממשלה — בעוד ארבע-חצי שנים. הוא הודיע לראשונה על כוונתו לנטוש

בן-גוריון
כולם עזבו

רשימה כזאת, הודיע, הוא לא יצטרף אליה. נימוקיו: שגעונותיו הפרטיים של בן- גוריון בעניין הפרשה ושינוי שיטת-הבחיר- רות אינם יכולים לשמש מצע רעיוני, אותו יציג המיעוט לבוחרים. אלא שהעדר ה- מצע הרעיוני היה בולט לעין מן הרגע הראשון בו קם דויד בן-גוריון על לוי אשכול כדי לחסלו. הוא היה בולט במשך כל אותם החודשים הארוכים, בהם דחף דיין את המיעוט לקראת פילוג. על כן לא קיבל איש את נימוקו זה של דיין כסיבה האמיתית לנטישת הספינה. חבריו חיפשו את המניע הנסתר של הבגידה הצנינית.

נקודת-המוצא היתה שאנונותם של לוי אשכול וחבריו, כל אימת שהוכרה לאחר- נה האפשרות של פילוג. "לא יהיה פילוג," היה חוזר ואומר לוי אשכול, "אני יודע על מה אני מדבר." ואילו חבריו של אשכול היו גלויים יותר: "לא יהיה פילוג," היו אומרים, "דיברנו עם דיין."

על מה דיברו עם דיין? אשכול עצמו הכחיש נמרצות שהוא הבטיח מחיר כלשהו לדין — או שהוא מתכוון להציע לו מחיר — תמורת בגידתו בבן-גוריון, אף כי היו ימים בשבועות האחרונים בהם היה לוי אשכול מעוניין מאוד לקנות את דיין במחיר גבוה-למדי. הצרה, כפי שהוא עצמו התבטא, היתה שאין דיין אחר. יש חמישה דיינים. היום הוא כזה, מחר הוא אחר לגמרי."

סברה אחת אמרה, כי המחיר שדיין תבע לעצמו היה קטני-יחסית: ניטרולם של גולדה מאיר ואבן אבן בארבע השנים הבאות, כדי "לנקות את השטח", לקראת שובו. אולם גם סברה זאת אינה חושפת את המניעים לבגידה הסנסציונית. לשם כך יש לפשט במעשיו של דויד בן-גוריון ושל מקורביו, בשבועות האחרונים. המחשבה ש- דירבנה את דיין לדחוף לפילוג היתה, כי הוא יהיה מועמד טיבעי למקום מס' 2 ברשימת המיעוט. מיד אחרי בן-גוריון. משם ועד לראשות הרשימה למעשה — רק קפיצה קטנה.

אולם הגיעו לאוזניו שמועות על נסיונות שנעשו מאחורי גבו לגייס אישים מפורסמים לרשימת בן-גוריון. בין השאר: רבי-אלוף יע- קב דורי, רבי-אלוף יגאל ידין, נשיא בית- המשפט העליון לשעבר יצחק אולשן. לדין אף הגיעו ידיעות, כי בשיחות-הגישוש עם

סורקים
בוט נשאר בוט

נסרפה - ומפי קציניה אחד

אישים אלה, הוצע לכל אחד מהם בנפרד המקום מס' 2 ברשימה. הוא ידע גם, כי הפיקציה של ייצוג עדות המזרח יחייב את מרכיבי הרשימה להציב במקום מס' 3 את איש העדות — המפכ"ל לשעבר, יוסף נחמיאס, הוזכר בהקשר זה. כך היה נישאר לדיין, במיקרה הטוב, רק המקום מס' 4 ברשימת המיעוט. ייתכן שאדם אחר היה חושב, כי גם ב- מיקרה זה חייב הוא נאמנות לזקן, שכן בן-גוריון הוא אשר העלה אותו במהירות מסחרת אל מעמד הרמטכ"ל. אבל דיין סבור, כי כבר פרע מזמן את החוב הזה לבן-גוריון. או אולי נכון יותר לומר, כי בן-גוריון עצמו גבה את המגיע לו, כאשר החל מצר את צעדיו של דיין למחרת מיב- צע סיני. כאשר מינה אותו שר החקלאות — הכניסו למלכות קטלנית, אשר ממנה יצא הרמטכ"ל לשעבר מרוט ונטול יוקרה. כך הצטרפו שלשה מניעים: הרגשתו של דיין כי אינו חייב דבר לזקן, הבטחתו של אשכול לגבי העתיד הרחוק, ורוגזו לשמע הידיעות על מטירת מקום מס' 2 לאחר. ברגע המכריע השמיע את הקריאה לנטישת ספינתו של הזקן.

חושי

ביום הששי התכנסו בביתו של דויד בן-גוריון בתל-אביב כל ראשי המיעוט, כדי לשאול את דיין את השאלה המכרעת: בעד או נגד פילוג? דיין לא נבהל, וכאשר התחמם החיכוך הטיח בפני בן-גוריון: "מי הביא את אשכול — אני או אתה? אני ידעתי או מי זה אשכול! אתה גם הבאת את לבון — ואני התנגדתי אז!"

הוא לא היה בודד במלחמתו. כי לפניו כבר הכריז אחד הדוכסים הגדולים של מפא"י, שאינו מוכן לתמוך בפילוג המפלגה. אבא חושי, ראש מחוז מפא"י, היה איש- המיעוט הראשון שהכריז כי יצדד, בשעת פקודה, בלוי אשכול ולא בדויד בן-גוריון. גם הוא עשה זאת מתוך הידברות עם אשכול. אף הוזכרה ברצינות האפשרות, כי אחרי הבחירות יתמנה כסגן ראש הממשלה או כשר הפנים. אולם במיקרה, לא השפיע רק המחיר המוצע. היה לו גם חשבון אישי משלו. חשבון זה נגע לחיפאי השני במטה המיעוט, יוסף אלמוגי.

אבא חושי זוכר היטב את הימים, בהם היה אלמוגי רק אחד מעוזריו הנוטרים — והוא מתגעגע לימים ההם. בינתיים גדל אלמוגי והתעצם, עד כי נידמה היה לרבים — ולאלמוגי עצמו — שהוא חשוב יותר מן הבוס שלו לשעבר. כאשר התייצב אל- מוגי לצידו של בן-גוריון, ידע חושי כי הרוב בסניף חיפה אינו מודהה עם מלחמת- החורמה של הזקן. על כן החליט לצוד שתי ציפורים כאבן אחת: בהודיעו כי אינו מוכן לתמוך בפילוג, הצליח לבדוד את אלמוגי מהרוב של אנשי-השורה בחיפה. ויחד עם זאת החליש את המיעוט, שאליו הצטרף אלמוגי. כאשר ננטשה אונייתו של בן-גוריון, לא נאלץ חושי להידחק בין המחפשים מקום בסירת-הצלה. עתידו המיידי לפחות היה מובטח על-ידי לוי אשכול. השאר תלוי ב- שאפתנותו האישית, ובאיוו מידה ירצה ל- השתמש במועמדות החדש כדי להוות לשון- מאזניים במפלגה. דבר אחד ברור: הוא עצמו אינו רואה כל סיבה מדוע לא יהיה מועמד טוב יותר לראשות הממשלה מאשר דיין.

פרס

בניגוד לאבא חושי, באותה ישיבה של יום ששי בביתו של בן-גוריון, היה שמעון פרס אחד המצדדים התקיפים בהקמת רשימה נפרדת. הוא היה מלא חימת-זעם על עמיתו בדין, כי בגד. אבל איש לא לקח אותו ברצינות. כולם ידעו, שמאחורי